

ANALÜÜSI EESMÄRGID

Koondada kuritegevuse ulatust ja tulu puudutav teaduskirjandus, uuringud ja analüüsid ning kõrvutada neid Eesti andmetega, et selgitada välja kuritegeliku tulu hinnanguline ulatus Eestis 2020. aastal.

Näidata kuritegevuse pärssimise suutlikkust varalise mõjutamise kaudu ehk kuritegeliku vara arestimise ja konfiskeerimise võimekust.

Analüüs annab teadmisi kasumlikkust teeniva kuritegevuse võimalikust ulatusest ja suutlikkusest kuritegevust varaliselt mõjutada.

Analüüsis saavad tähelepanu narko-, relva- ja inimkaubandus, kaupade võltsimine ja piraatlus, varavastane organiseeritud kuritegevus, keskkonnakuritegevus, maksude tasumisest kõrvalehoidmine, kelmus ja korruptsioon, küberkuritegevus, rahapesu. Lisaks käsitletakse varimajandust kui võimalikku kasvulava kuritegevusele.

Samuti hinnatakse õiguskaitseasutuste suutlikkust kuritegevust rahaliselt mõjutada, tuuakse esile senised saavutused ning esitatakse ettepanekud edasisteks sammudeks kriminaalpoliitika kujundamisel ja uuringuteks.

Rahalist kasumit tootva kuritegevuse vastane võitlus EL-is ja maailmas laiemalt pälvib üha suurenevat tähelepanu ja tegelemise vajadust. EL-is võis 2020. aastal kuritegevusega teenitav tulu olla keskmiselt 584 miljardit eurot ja kuritegeliku vara arestimisega suudetakse kuritegevust tõkestada kuni 2% ulatuses. Seega on võitlus kuritegevusest saadava tulu leidmisel ning äravõtmisel õigus- ja justiitsüsteemile kõikjal maailmas keeruline ning vaevarikas.

Euroopa Liidus võis olla kuritegevusega teenitav tulu aastas keskmiselt

584 mld €

Vara arestimisega suudetakse kuritegevust tõkestada kuni 2% ulatuses.

KAVATSEME OLUKORDA OLULISEL MÄÄRAL MUUTA

Kuritegevus ei tohi ära tasuda

Hindame finantskuritegevuse ohjamiseks kasutatavat võimekust, praktikat ja meetodeid.

Innustame kuritegevuse, eelkõige finantskuritegevuse olemust, eripära, rahvusvahelisust, mõõtmeid ja mõjutatavust uurivate teadustööde kirjutamist.

Täiendame teadmisi välisriikide praktikaga ja koondame kuritegevusevastase tegevuse võimestamiseks vajalikud regulatiivsed, ressursi suurendamist ning töökorralduse fookustamist puudutavad ettepanekud.

Teeme ettepanekuid uuest vajadusest lähtuvalt seadusloome täiendamiseks ja kriminaalpoliitika tõhustamiseks, taotleme riigieelarvest finantskuritegevuse tõkestamiseks ning kriminaaltulu leidmise, arestimise ja konfiskeerimise suurendamiseks õiguskaitsele lisaraha.

Analüüsis kajastatavate andmete võrdlusele ja arvutustele tuginedes esitatakse Eesti kohta olulisemad leiud 2020. aasta kohta.

- kelmusest ja korruptsioonist tingitud kuritegeliku tegevuse käive võis ulatuda 110–236 miljoni euroni ehk 0,4–0,9% SKP-st;
- maksupettustest saadav tulu võis ulatuda 52–155 miljoni euroni ehk 0,19–0,57% SKP-st;
- kaupade võltsimise ja piraatlusega seotud käive võis olla 49–181 miljon eurot ehk 0,18–0,67% SKP-st;
- narkootikumide käitlemise ulatus võis olla 30–52 miljon eurot ehk 0,11–0,19% SKP-st;
- keskkonnakuritegevuse puhul võis illegaalse jäätmekäitluse käibe ulatus olla 36 miljon eurot ehk 0,13% SKP-st;
- küberkuritegevusest tekkiva käibe ulatus võis küündida 13–64 miljoni euroni ehk 0,04–0,24% SKP-st, see hõlmab salastatud andmetega kauplemist, intellektuaalomandi vargust, väljapressimisi, lunavaranõudeid, viirustega kauplemist ja nende levitamist ning virtuaalvääringute varguseid ja nende seotud pettuseid;
- organiseeritud varavastased kuriteod võisid tekitada kuritegelikku käivet 4–9 miljonit eurot ehk 0,01–0,03% SKP-st;
- illegaalse relvakaubanduse käibe ulatus võis olla 1,5–3,9 miljonit eurot ehk 0,01% SKP-st;
- inimkaubanduse käibe ulatus võis olla minimaalselt 0,14 miljonit eurot ehk 0,0005% SKP-st;
- rahapesuks kasutatavate kuritegelike vahendite suurus võis moodustada 119–836 mln eurot ehk 0,44–3,1% SKP-st;
- kuritegevusest tekkiva kriminaaltulu ulatus võis olla keskmiselt 458 miljonit eurot (vahemikus 119–798 mln eurot) ehk 1,7% (vahemikus 0,44–2,96%) SKP-st.
- Eestis arestiti 2020. aastal vara 10,7 miljonit eurot ehk 0,04% väärtuses SKP-st ja konfiskeeriti 2,24 miljoni euro väärtuses vara. Selle meetmega suudetakse kuritegevusega teenitavat tulu vähendada 1,3–9% võrra (võrreldes kriminaaltulu hinnangulise suurusega 119–798 miljonit eurot).

Eestis võis olla kuritegevusega teenitav tulu aastas keskmiselt

458 mln €

Vara arestimisega suudetakse kuritegevust tõkestada keskmiselt 2,3% ulatuses.

AMBITSION JÄRGNEVATEKS AASTATEKS

Meie ambitsioonikaks eesmärgiks on õiguskaitse tulemusliku tööga mitmekordistada kuritegelikul teel saadud varade tuvastamist, arestimist ning tõhustada kuritegevusega tekitatud kahju hüvitamist.

Aastatel 2028–2030 peaks riik olema võimeline leidma üles arestimisele kuuluvat vara vähemalt 100–200 miljoni euro väärtuses.